

◆ Poeziya

Elçin İSGƏNDƏRZADƏ

VƏTƏN

Nəğmə də bitir,
şeir də,
yol da...
Hələ arzular da –
bircə sən,
bircə sən
bitmirsən,
Vətən!

ŞUŞAM!

O bizim ağaclarıydı,
o bizim küləkləriydi,
o bizim yağışlarıydı...
Duruşundan tanıyırdım
qoxusundan tanıyırdım,
yağmasından tanıyırdım.

Ağac da boynubüküküydü
külək də qırıq-qırığıdı
bulud da çilik-çiliyiydi...

Ağacına qurban olum, dedim,
 buluduna qurban olum, dedim,
 daş yoluna qurban olum, dedim...
 O qədər qurban oldum ki, –
 gördüm anam da qurbandı,
 gördüm balam da qurbandı...

Qurbanlarını qəbul elə, Şuşam!

ŞUŞAM, NECƏSƏN?

Elə nigaranam küçələrindən,
 gecələr düşəndə gecələrindən,
 suyundan, havandan, sərçələrindən
 elə nigaranam, Şuşam, necəsən?

Gəzdiyim talalar yenə dururmu,
 səsim dincliyini yenə yorurmu,
 bir uşaq arada məni sorurmu,
 elə nigaranam, Şuşam, necəsən?

Uçduğum budaqlar yuvasızdımı,
 sağalmaz dərdlərin dəvasızdımı,
 indi səhərlərin havasızdımı,
 elə nigaranam, Şuşam, necəsən?

Yazların içində o yaza bəndəm,
 hələ də könlümdə bir qıza bəndəm,
 bu Cıdır ömürdə bir Düzə bəndəm,
 elə nigaranam, Şuşam, necəsən?

EVİMİZƏ GEDİRƏM

Akif Səmədə

Ürəyim elə atır,
 evimizə gedirəm.
 İlahi, nə mutluluq,
 bu gün bizə gedirəm.

Qollarım qoşa qanad,
uçacağam yolları.
Yaralarım təpib
qucacağam yolları.

Bənövşə qoxusunun
içindən keçəcəyəm.
Məni məndə gizlədən
Elçindən keçəcəyəm.

Bu ayrılıq, bu həsrət
Şükür ki, başa çatır.
Evimizə gedirəm,
evimiz Şuşadadır.

AĞDAM CAMISINDƏ YAZILAN ŞEİR

Darıxacaq burnumun
ucunda ayrılıqlar.
Qəfildən gün çıxacaq,
itəcək qaranlıqlar.

Bir uşaq yüyürəcək
xəyallardan üstümə.
Baxacağam bu uşaq
özümmüşəm sən demə.

Qəmər nənəm gələcək
boyumu oxşamağa.
Bir ömür başlayacaq
yenidən yaşanmağa.

CIDIR DÜZÜNDƏ ETÜD

Cıdır Düzünə düşən axşamların
aydınlığında qeyb oluram...
Qollarımı yana açıb ən gözəl uçuşunu
yaşamaq istəyirəm
geriyə qalan ömrün.

Bu uçuş bitsin, istəmirəm,
bu aydınlıq qaralsın, istəmirəm.

Bütün tərک edilmiş evlərin sevincini
yaşamaq istəyi var ruhumda, canımda.

Bütün qaranlıq yolları işıqla doldurmaq həvəsim var,
bütün qırıq yolları bir-birinə bağlamağım gəlir,
yenidən, yenidən qollarımı yana açıram,
uçuram, uçuram, –
unutmamaq üçün,
xatırlamaq üçün,
yaşamaq üçün.

BİR ŞƏHƏRLİK SÜKUT

Ağdamıma

İndi bir şəhər susuram,
bir uzaq şəhər...

Bütün unuduqlarım küçələrində,
yollarında,
yaddaşında...

Xəyallarımda kor olmuş əllərim bir divar gəzir
üstü kömür yazılı,
tabaşir yazılı
adımın baş hərfi o divarda unudub sevdalı olduğunu...

Və bütün sevdalar unudulur, bildim,
amma ayrılıqlar unudulmur,
unudulmur...

Və o boşluqda ən çox notlara möhtacam,
bir şəhərin nəğməsini susuram
qum saatının boşalmış şüşəsində...

AĞDAMDA İLK ŞEİR

Bir ötən günün qoxusu burnumda,
havası başımda
və neçə vaxtdır ki,
o günü yaşamaq istəyim
burnumun ucunda alça çiçəyitək açılır,
alça çiçəyitək solur.

Burnumun ucunda darıxır
Olanlar,
unudulanlar,
ötənlər,
bir də mən.
Ən çox mən darıxıram hamıdan ötrü –
hamı da o gündə,
o ötən gündə.

... burnumun ucundan keçir külək,
alça çiçəklərini sovuraraq...

ATAM ÜÇÜN REKVIYEM

Əkdiyən qələmlər
çinar oldu, söyüd oldu...
Nəvələrin çoxaldı,
böyüdü,
umud oldu...
Səndən sonra bu ömür də bulud oldu, Ata...
Evimizin damında quruldaşan qumrular
ovcun üçün darıxıblar,
ovcundakı dənələr üçün,
yemlər üçün darıxıblar.
Darıxıb sənin üçün
sabahlar da,
gecələr də...
Səninlə çəkdiyim şəkillər də
və...
Mən təzə şəkillər çəkdirmirəm,
köhnə şəkillərlə ovunuram.

Səninlə çəkdirdiyim şəkillər
indi məndən xoşbəxt dilər.
Şəkillərdə nə gözəl varsan,
gözlərin gülür,
üzün gülür,
şəkillər gülür... mən ağlayıram.
Təsəllim şəkillərindi, Ata!
amma,
şəkillərinə deməmişəm öldüyünü.

ÖZÜNLƏ GÖRÜŞ

Bir gün də yollar bitər,
çiyinlərdən düşərsən.
Köhnə qəbiristanlıqda
təzə qəbrin içində
özünlə görüşərsən.

Yadına salarsan ki,
nə günahlar etmişən,
nə savabların olub.
Cavabsız sualların,
içində sualsız
çox cavabların olub.

İstəmişən itəsən
adamların gözündən.
Daha gələn olmasın
ləpirindən, izindən.

İstəmişən hüzura
qovuşasan hardasa.
Dərdini bir ağaca
danışasan hardasa.

Amma istədiklərin
dönüb gerçək olmayıb.
İllər beləcə keçib
daha ömür qalmayıb.

Bir gün də yollar bitib
çiyinlərdən düşmüşən.
Hamı səni tərək edib,
özünlə görüşmüşən...

ÜRƏYİM

İndi əlimin altındadı ürəyim,
hara istəsəm, fırlaya bilirəm.
Hərdən döyüntüsü başıma düşəndə,
götürüb kənara qoyuram,
bilirəm inciyir,
amma neyləyim,
məni ən çox ürəyim yorur.
Əvvəl elə bilirdim
fikir yorğunuyam,
indi bilmişəm ki, ürək yorğunuyam.
Daha yolunu tapmışam,
ağrıda bir daşın altına qoyuram,
döyünməyəndə çıxarıb silkəliyirəm,
ora atıram, bura tullayıram.
Bircə mən bilirəm
ürəyimin başına nə oyun açırım.
Əvvəl dilimin altındaydı,
indi əlimin.

XOŞBƏXTLİK

Xoşbəxtlik gələndə
qırıq-qırıq gəlırsə...
Bir gün əllərin sevinirsə,
bir gün gözlərin gülürsə,
bir gün də səsin
xoşbəxt olursə...
Sonra qırıq xoşbəxtliklər
qırıq xəyallar kimi
gözlərinin suyunda
zədələnirsə...
Sən xoşbəxt
olmadığını anlayırsən.

Anlayırsan ki,
xoşbəxtlik gələndə
bütöv gəlməli,
tam gəlməli.

DÖNÜŞSÜZLÜK

Səhər yelləri günəşdən küsəcək,
gülüşlər dodaqlarından,
ağaclar yarpaqlarından.

səsin əks-səda verib uçurumdan yıxılacaq,
yuvalar boşalacaq,
quşlar yuvaya həsrət qalacaq.

intihar edən arzular gözlərindən asılacaq...
O gəlməyəcək.

necə ki, yağışlar yağış kimi buluda qayıtmır,
necə ki, göz yaşları gözlərinə qayıtmır.

hər şey belədi indi...
gedirlər, qayıtmırlar.

SƏNLİ XATİRƏLƏR

Bütün xatirələr adına bağlı,
indi xatirənin sənsizliyidir.
Şəklimi özündə aparıb gedən
solğun gözlərinin mənsizliyidir.

Mən sənli dünyanın sənsizliyində,
sən mənli dünyanın mənsizliyində.
Necə tutuşacaq baxışlarımız
qaranlıq dünyanın günsüzlüyündə.

Beləsi heç olmur, elə sevəsən,
sonra həsrətlərə yovuşmayasan.
Dizində susasan ayrılıqların,
sonra da öləsən, qovuşmayasan.

Sənli xatirələr xatirə deyil,
daha indən belə sənsizlik imiş.
Mən harda varamsa, orda sən yoxsan,
sən harda varsansa, mənsizlik imiş.

Bütün xatirələr yaralı quşdu,
uçurlar, təzədən mənə dönürlər.
Sənin mənsizliyin qara torpağa,
mənim sənsizliyim sənə dönürlər.

GƏZİRƏM

Tofiq Abdinsizliyə

Gözümdə dünya yolları,
bir yol gəzirəm, gəzirəm.
Əlimi atıb tutmağa
bir kol gəzirəm, gəzirəm.

Ömrün bu itkin çağında,
çölündə, düzdə, dağında,
gəlməyə yolun sağında
bir sol gəzirəm, gəzirəm.

Namərd, viranlıq dünyada,
qarışlıq, toranlıq dünyada,
Bu qədər qaranlıq dünyada
bir nur gəzirəm, gəzirəm.

QALDIM

Uçub getdi arzular da,
arzulardan gendə qaldım.
Heç bilmirəm kimlər məndə,
mən də belə kimdə qaldım.

Gün qurutdu, qurulandım,
göz yaşında durulandım,
yağmalandım, yarılandım,
bir yağışlı nəmdə qaldım.

Aydınlıqlar duman kimi,
məndən xeyir uman kimi,
hələ də bir güman kimi
bilirəm ki, səndə qaldım.

YAŞAMAQ

Daha yaşamağı üzə düşmüşəm,
bilmirəm heç neçə üz yaşayıram.
Düzdə şax dururam şax olmaq üçün,
bilirəm, əyridə düz yaşayıram.

Bilmirəm neçə üz, neçə qabığam,
hər gün qopa-qopa soyulur üzüm.
Bəzən də gözlərim kəlləmə çıxır,
belə soyulmaqdan soyuyur gözüm.

Heç bir şey deyilmiş üzə düşmək də,
bu üzə düşməyin yaşamağıdır.
Çıxıb adamlıqdan adam içində
adamin şeytana oxşamağıdır.

Üzümə durmuşam yaşamaq üçün,
yaşamaq adında közə düşmüşəm.
Hamıya hamıtək oxşamaq üçün,
bir ömür sürməyə üzə düşmüşəm.

GƏLDİM

Üz qoyduğum torpaqda
üzümü qoyub gəldim.
Diz basdığım yerlərdə
dizimi qoyub gəldim.

Çətin yollardan keçdim,
yandım, qorlardan keçdim,
ağır illərdən keçdim,
izimi qoyub gəldim.

Gəldim sözümü tapam,
közdə közümü tapam,
gəldim özümü tapam,
özümü qoyub gəldim.

HEÇLİK

Heç kim heç kimin deyil...
O boyda qara torpaq varkən.

Yarpaq ağacın ola bilmirsə,
balıq dənizin,
quş göyün,
yağış buludun,
canımızdan qopan sevdalar bizim.

Bizim ola bilmirsə bir əlçim külək,
küləyin apardığı səhər qoxusu.

Hər şey torpağındı...
Hətta külək də,
hətta bulud da,
hətta sevda da.

XATIRLA

Xatirələr yaraladı, dəymə heç,
dərd qapısı araladı, döymə heç,
istəyirsən... mənə bir şey demə heç,
ara-sıra bulud-bulud xatırla.

Hərdən də bir xəyalları al, gedək,
o yolları gözlərindən sal, gedək,
istəyirsən... xəyallarda qal, gedək,
ayrılığı umud-umud xatırla.

Kimsə itsin dumanında illərin,
qayıtmasın gümanında illərin,
istəyirsən... səndə qalsın əllərim,
sonra məni unut, unut, xatırla.

YAŞAMADIQLARIMIN YAŞANTISI

Sənin məndəki yerin
gedə bilmədiyim yer kimi
içimdən qopmayan yoxuşdu.
Havada yaz,
sənin yerində qışdı,
qardı,
yağışdı.

Sənin məndəki yerin
həsrətlə dolu,
acıyla dolu.
Qalan yerlərim boşdu.

Mən boyda boşluqda
bir gerçək yerdi günəşsiz,
bir doğru xəbərdi sənsiz,
o qədər gerçək ki...
Qarın altında bir quş kimi üşüyür
sənin məndəki yerin.

Sənin məndəki yerin ayrıldı...
yaşamadıqlarımın yaşantısıdı.

GEDİRƏM

Hər gün ömür dediyinin
anından çıxıb gedirəm.
Ürək-ürək, əsəb-əsəb
canımdan çıxıb gedirəm.

Bu yadlığa özgə kimi,
yığışdırıb dərdi-qəmi,
bir qaralan kölgə kimi
yanımdan çıxıb gedirəm.

Gedər-gəlməz bir səfərə,
açılmayan sirr səfərə,

ölüm adlı o əvvələ
sonumdan çıxıb gedirəm.

BİRİYƏM

Açanı olmayan evdə,
macalı olmayan evdə,
açarı olmayan evdə
qapıda qıfılın yeriyəm.

Yaralar gözümdə dağdı,
qayıtmaq izimdə dağdı,
kim deyir bu şair sağdı...
Kim deyir hələ diriyəm?

Yoxsam, bugündə yoxsam,
yağsam, gözümdən yağsam,
özümü özümdən çıxsam –
yerində sıfırın biriyəm.

VƏTƏN QOXUSU

Vətən qoxusu çəkdi ürəyimi...
Birdən də getdim,
getdim oralara.
Düşmən əsgərlər donub qaldılar
mən yaralarımın sərhədini keçəndə.
Ən əvvəl Şuşa qəbriستانlığına dəydim –
əcdadlarımdan üzr istədim
hər şeyə görə...
Tapdanan papağımıza,
alınan torpaqlarımıza,
bir də çiçək qızlara,
bir də o oğlanlara...
O qızlar ki,
çığırtıları hey gəlir qulaqlarıma...
Qulaqlarımda qırılan qız səsləri...
Hər gün fikirləşirəm,
hər gün ağrıyıram,
hər gün ölürəm...

Vətən qoxusu çəkir məni...
Bir də gördün getdim,
bir də gördün sərhəd adlı o cızıqları keçdim.
Və arxadan silahların şaqqıltısı gəldi,
bildim ki, kürəyimdən atmaq istəyir düşmən.
Mənsə dönüb ürəyimi verdim gülləyə.

QIRILIR

Sularda ləpələr qırılır,
sularda körpələr qırılır.
Ağrının, acının üstündən
keçəndə, körpülər qırılır.

Bu həyat donduqca, gördüm,
bir umud sındıqca, gördüm,
bir qazi yandıqca, gördüm
canında qəlpələr qırılır.

Bu dünya nə aldı, nə verdi,
dərdi də bir matah nəmərdi.
ömür də bir gödək kəmərdi,
dartıram, törpülər qırılır.

HAVASIYLA

Qəfil ayılırsan, əllidi yaşın,
ha gizlət, üzündən bəllidi yaşın,
küləkdən yeyindi, yellidi yaşın,
şütüyüb də gedir yüz havasıyla.

Ayağı tutmamış, əmgək bərkidir,
qırıq düymələrə ilgək bərkidir,
hər yolun ağzında göbək bərkidir,
kor kimi oynayır öz havasıyla.

Adamı badamla qandırıb keçir,
hər yerdən od verib, yandırıb keçir,
bircə yol eşitsə,
– andırı keçir!
su səpir ocağa köz havasıyla..

GEDƏRDİM

Bu dünyanın uzağında
bir yer olsaydı, gedərdim.
Lap qışında, sazağında
bir yol olsaydı, gedərdim.

Bir ruhsuz ruha çıxaran,
aparıb yoxa çıxaran,
yoxunda sağa çıxaran,
bir sol olsaydı, gedərdim.

Bir sözün küləyi boyda
heç nəyin hər nəyi boyda...
Uçmağa ürəyim boyda
bir göy olsaydı, gedərdim.

BU DA MƏN!

Ruhuna çiçəklər səpdiyən adamların
ulduz olduğuna inanarsan gecələr...

Adamlar yoxa çıxdıqca
ulduzlar çoxalar.
Ulduzlar çoxaldıqca
ulduzları sayarsan bir-bir –
bu o,
bu da babam,
bu da atam, nənəm.

Onların yanında da
adsız bir ulduza ad qoyarsan,
bu da mən!..

APARIR

Bu karvan harasa gedir,
məni də çəkib aparır.
Neçə-neçə yaşanmayan
dəmi də çəkib aparır.

İçimdəki sükutdakı,
yaşadığım həyatdakı,
gözümdəki buluddakı
nəmi də çəkib aparır.

Bir yuxuyam sənqarışıq,
bir qoxuyam sənqarışıq.
Sanki karvan mənqarışıq –
səni də çəkib aparır.

BU PAYIZ DA...

Bu payız da ayrılıqdı, bilirəm
yarpaqları qorub ayrı düşəcək.
Harda isə xəzan vaxtı bir qızın
şəkilləri yenə sarı düşəcək.
Yenə yağış başlayacaq, gur yağış,
göbələktək çoxalacaq çətirlər.
Müqəvvalar geyinəcək əynini,
geyimini dəyişəcək vitrinlər.
Üşüyəcək,
üşüdəcək... fəsil də,
köklənəcək soyuqlara havalər.
Məni elə göynədəcək quş köçü,
ağladacaq yetim qalan yuvalər.
Niyə belə hamı qaçır harasa,
niyə belə yalnız qalır küçələr.
Lap çoxdandı...
Heç bilmirəm niyəsə
cavabsızdı gözlədiyim necələr.

Bu payız da ayrılıqdı, bilirəm
ayrılıqdan su içəcək buludlar.
Xısın-xısın, həzin-həzin gecələr
yastığımda ağlayacaq umudlar.

